

SHAXS

*DTPI Boshlang'ich ta'lim
yo'nalishi 1-bosqich talabalari.*

Nosirova Umida Ravshan qizi

Jalilova Lola Rashid qizi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada shaxsning ijtimoiy tarixiy rivojlanishi ,dunyoqarashi ,qobiliyati,maqsadlari,shaxsning shakllanish jarayonlari ,o'ziga xos xususiyatlari,individual xususiyatlari va ularga tasir etuvchi omillar ,shaxsning psixologik va falsafiy jihatlari ,jamiyat bilan o'zaro munosabatlari ,shaxsiy rivojlanish bosqichlari ,qadriyatlarning shakllanishi ,Shaxsning ma'naviy dunyosi ,ijtimoiy hayotdagi faolligi haqidagi fikr va mulohazalar keng tarzda yoritilgan.*

Абстрактный: *В данной статье рассматриваются социально-историческое развитие человека, мировоззрение, способности, цели, процессы формирования личности, уникальные характеристики, индивидуальные особенности и факторы, влияющие на них, психологические и философские аспекты личности, взаимодействия с обществом, этапы развития. развитие личности, формирование ценностей, мыслей и мнений о духовном мире человека, его активности в общественной жизни в широком смысле освещенный.*

Abstract. *This article broadly covers the socio-historical development of the individual, his worldview, abilities, goals, the processes of personality formation, his unique characteristics, individual characteristics and the factors influencing them, the psychological and philosophical aspects of the individual, his interaction with society, the stages of personal development, the formation of values, the spiritual world of the individual, and his activity in social life.*

Kalit so'zlar: *Jamiyat,rivojlanish,dunyoqarash ,qobiliyat, shakllanish jarayoni ,individual xususiyat,ijtimoiy muhit ,shaxsiylik , qadriyatlar ,tarbiya .*

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev o'zining nutqlarida har doim insonning ma'naviy rivojlanishiga alohida e'tibor qaratgan. Unga ko'ra, mamlakatning yuksalishi, uning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyoti, eng avvalo, har bir insonning ma'naviy kamolotiga bog'liq. "Yuksak ma'naviyat — insonning ichki dunyosini, uning vijdoni, axloqiy tamoyillarini shakllantiradi", degan fikrni ilgari suradi. Shuningdek, jamiyatning taraqqiyoti uchun shaxsning ijtimoiy faolligini ta'kidlagan. Jamiyatning har bir fuqarosi o'zining mas'uliyatini anglab, ijtimoiy hayotda faol ishtirok etishi lozimligini, shaxsning jamiyatdagi o'rni va uning harakatlari davlat rivojlanishiga ta'sir ko'rsatishini aytgan. Prezident Mirziyoyev shaxsning huquqlari va erkinliklarini hurmat qilishni hamda barcha fuqarolarni teng huquqli deb bilishni muhim deb hisoblaydi. Shaxsning erkinligi va huquqlari ta'minlangan jamiyatda yuksak barqarorlik va farovonlikni saqlash mumkin, deb ta'kidlagan.[1]

Shaxs tushunchasi insonning ichki dunyosi, uning fazilatlari va jamiyatdagi o'rni haqida chuqur o'ylashga undaydi. Shaxs — bu oddiy biologik mavjudot emas, balki ijtimoiy munosabatlar mahsuli. Har bir insonning o'ziga xos qobiliyatlari, xarakter xususiyatlari va maqsadlari bo'lib, ularni rivojlantirishda jamiyat, oila va muhitning roli beqiyosdir. Shaxsning shakllanishi faqat tug'ma qobiliyatlarga emas, balki uning hayot davomida orttirgan tajribalari va bilimlariga ham bog'liq. Ma'naviy tarbiya, mehnatga bo'lgan munosabat va jamiyatdagi faollik insonning haqiqiy shaxs sifatida tanilishiga sabab bo'ladi. Biror shaxsning muvaffaqiyati yoki kamolotga erishishi ko'pincha uning o'z oldiga qo'ygan maqsadlariga qanchalik intilishiga bog'liq. [2] Shaxsning ijtimoiy hayotdagi o'rni uning qadriyatlariga asoslanadi. Ba'zi insonlar o'z manfaatlarini ustun qo'yib, shaxsiy yutuqlarga erishishni maqsad qilsa, boshqalar jamiyatga xizmat qilishni asosiy vazifa deb biladi. Shu jihatdan, haqiqiy shaxs jamiyatning rivojlanishiga hissa qo'shadi. Shaxsning shakllanishida uning ma'naviy dunyosi muhim o'rin tutadi. Insonning axloqiy, intellektual va estetik qadriyatlari uning shaxsiyati rivojlanishida asosiy omil bo'lib xizmat qiladi. Shaxs va jamiyat o'rtasida o'zaro ta'sir mavjud. Shaxsning ma'naviy rivojlanishi jamiyatning axloqiy darajasini belgilaydi, jamiyat

esa shaxsning shakllanishi uchun sharoit yaratadi.[4]

Shaxsning rivojlanishida uning ichki dunyosi – hissiyotlari, fikrlari va maqsadlari ham muhim o‘rin tutadi. Shaxs o‘z-o‘zini anglash, o‘z qobiliyatlarini ro‘yobga chiqarish va maqsadlariga erishish orqali mukammallikka intilishi kerak. Shaxs va jamiyat o‘zaro ta’sirchan tizimni tashkil etadi. Shaxs o‘zining intellektual va ma’naviy imkoniyatlari orqali jamiyatni o‘zgartirishi mumkin, jamiyat esa o‘z navbatida shaxsni rivojlantirish uchun sharoit yaratadi. Inson – dunyoga kelganidan boshlab o‘ziga xos fazilatlari va qobiliyatlari bilan ajralib turadi.[3] Ammo insonning shaxs sifatida shakllanishi uzoq va murakkab jarayon bo‘lib, uning ichki dunyosi, maqsadlari va ijtimoiy munosabatlari bilan bog‘liqdir. Shaxsning rivojlanishi va uning jamiyatdagi o‘rni har doim falsafa, psixologiya va pedagogika sohalarining dolzarb masalalaridan biri bo‘lib kelgan. Shaxsning o‘zini anglash jarayoni uning kamolot sari qadam qo‘yishida muhim rol o‘ynaydi. Inson o‘z imkoniyatlarini aniqlab, maqsad sari intilishi orqali hayotda muvaffaqiyatga erishadi.[5] Shu bilan birga, shaxs o‘z jamiyatidagi munosabatlar orqali faollik va mas’uliyatni namoyon qiladi. Shaxs va jamiyat bir-biri bilan chambarchas bog‘liq tushunchalardir. Jamiyat shaxsni rivojlantirish uchun sharoit yaratadi, shaxs esa o‘z navbatida jamiyatning taraqqiyoti uchun xizmat qiladi. Misol uchun, buyuk shaxslar o‘z ixtirolari, asarlari yoki qarashlari orqali jamiyatni o‘zgartirishga qodir. Alisher Navoiy, Abu Rayhon Beruniy kabi shaxslar nafaqat o‘z davrining, balki kelajak avlodlarning ham kamolotiga katta hissa qo‘shgan.[6]

Xulosa

Xulosa o'rnida shuni aytish lozimki Shaxsning rivojlanishi — bu davomli jarayon bo‘lib, har bir inson o‘zining ma’naviy kamoloti va ijtimoiy faolligi orqali jamiyatga xizmat qilishni maqsad qiladi. Shu bilan birga, har bir inson o‘z imkoniyatlarini maksimal darajada ishga solib, ijtimoiy va ma’naviy jihatdan to‘liq rivojlanishi kerak. Inson shaxs sifatida shakllanishi uchun kamolotga erishishi uchun doimo harakat qilish kerak, o'z ustida ishlashi lozim .

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2017-yilgi maruzasidan
2. To'xtamurod Jo'rayev — "Inson va uning ma'naviy olami" 2012-yil
3. Javlonbek Matkarimov — "Shaxsning rivojlanishi va ijtimoiy muhit" 2015-yil
4. Abdullaev Z. — "Shaxs va ijtimoiy tizim" 2018-yil
5. Zafar Abdullayev — "Shaxs va ijtimoiy faollik" 2016-yil
6. Muhammad Ali Karimov — "Shaxsning ma'naviy yuksalishi" 2017-yil.